

UŞAK ÜNİVERSİTESİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİK YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönerge; Uşak Üniversitesi'nde kayıtlı olan özel gereksinimli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak, eğitim-öğretim süreçlerine aktif katılımlarını sağlama; akademik, sosyal ve kültürel ortamlara eşit fırsatlarla katılımlarını sağlama; özel gereksinimli öğrencilerin ve çalışanların kampüs yaşamlarında ulaşılabilirlik ve erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik usul ve esasları düzenler ve kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönerge; 04/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim 14. üncü maddesine, 07/07/2005 tarih ve 25868 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Engelliler Hakkında Kanun ile 14/08/2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Akademik Danışman: Özel gereksinimli öğrencilere akademik sorunları konusunda danışmanlık yapan öğretim elemanını,
- b) Birim: Uşak Üniversitesi bünyesinde bulunan Enstitü, Fakülte, Yüksekokulu, Koordinatörlük ve İdari Birimler,
- c) Ders: Uşak Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında verilen zorunlu ve seçmeli dersleri,
- d) Koordinatörlük: Uşak Üniversitesi'nde özel gereksinimli öğrenci destek hizmetlerini koordine eden birimi,
- e) Koordinatör: Uşak Üniversitesi Engelli Birim Koordinatörünü,
- f) Özel gereksinimli öğrenci (Engelli Öğrenci): Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi, (5378 sayılı kanun madde 3 b bendindeki yasal tanım)*
- g) Engelli Sağlık Kurulu Raporu: Devlet veya üniversite hastanelerinden alınan öğrencinin özel gereksinimli ifade eden en az %40 düzeyinde özel gereksinimli olduğunu ifade eden sağlık kurulu raporu,
- ğ) Rektör: Uşak Üniversitesi Rektörünü,
- h) Senato: Uşak Üniversitesi Senatosunu,
- ı) Sınav: Uşak Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında yapılan bütün sınavları,
- i) Üniversite: Uşak Üniversitesini,

j) Yönetim Kurulu: Koordinatörlüğün Yönetim Kurulunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitim-Öğretim Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar Eğitim-Öğretim Uygulamaları

MADDE 4 – (1) Özel gereksinimli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için ders öncesinde, sırasında ve sonrasında aşağıdaki hususlara riayet edilir;

a) Öğretim elemanları tarafından ilk derste sözlü olarak veya hazırlanan ders izlenceleri aracılığıyla “öğrencilerden herhangi bir akademik ya da sınav uyarlamasına ihtiyaç duyanların” akademik danışmanları veya koordinatörlük aracılığıyla talepte bulunabilecekleri konusunda öğrenciler haberdar edilir.

b) Öğretim elemanları koordinatörlük tarafından gönderilen özel gereksinimli öğrencilere ilişkin kişisel veri veya bilgileri gizli tutmakla yükümlüdür.

c) Öğretim elemanları özel gereksinimli öğrencilere yönelik ders materyali konusunda koordinatörlük ve kütüphane ile işbirliği yapar.

ç) Sınıflarda özel gereksinimli öğrencilerin oturma ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alınır. Özellikle işitme ve görme yetersizliği olan öğrencilerin ön sıralarda oturması sağlanır.

d) Öğretim elemanları özellikle işitme yetersizliği olan öğrencilerin talebi halinde derslerini yüzü sınıfa dönük ve ses tonunu ayarlayarak anlatır.

e) İşitme cihazı kullanan öğrencilerin talebi doğrultusunda dersliklerdeki arka plan gürültüsünü ve yansımayı azaltan FM (Frequency Modulation) sistemleri koordinatörlük aracılığıyla ilgili birimlerden talep edilerek imkânlar dâhilinde temin edilir.

f) Görme yetersizliği olan öğrencilerin kişisel görüş ve tartışmalar dışında objektif konuların işlendiği dersleri öğretim üyesinin izni ve bilgisi dâhilinde işlenen dersleri ses kayıt cihazı ile kaydetmesine izin verilir.

g) Bilgisayarla yapılan uygulamalı derslerde hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin bilgisayarlara erişimini sağlayan ekran okuyucu programlar Bilgi İşlem Daire Başkanlığı aracılığıyla temin edilip yüklenir ya da gerekli donanım takviyesi yapılır.

ğ) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin dersle ilgili görsel materyalleri görenlerle eşit miktarda kavrayabilmesi için dersi veren öğretim elemanı tarafından sesli betimleme yapılır.

h) Özel gereksinimli öğrencinin, öğretim elemanının izniyle, dersi takip edebilmesi için gerekli yardımcı materyallerle derse veya diğer uygulamalara girmesi sağlanır.

ı) Özel gereksinimli öğrencilere verilen ödev ve projeler bu öğrencilerin özel gereksinim türü ve derecesi dikkate alınarak uyarlanır. Uyarlama konusunda ihtiyaç duyulduğunda Engelli Birim Koordinatörlüğü’nden danışmanlık talep edilebilir.

i) İhtiyaç duyulması halinde özel gereksinimli öğrencilerin talebi ve ilgili öğretim üyesinin izni ile derste yapılan sunumlara özel gereksinimli öğrencilerin ulaşabilmesi sağlanır.

j) Maddi güçlüğü olan özel gereksinimli öğrencilerin eğitimle ilgili olan özel nitelikli araç ve gereçlerini imkânlar ölçüsünde temin edebilmek için Engelli Birim Koordinatörlüğü, Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı ile İdari ve Mali İşler Daire Başkanlıkları iş birliği yapar. Temin edilen bu araç gereçler öğrenciye süreli olarak teslim edilir.

k) Özellikle bedensel yetersizliği olan öğrencilerin bulunduğu sınıfların mimari olarak en uygun katlarda oluşturulmasına öncelik verilir.

l) Akademik takvimce belirlenen güz ve bahar yarıyıllarının kayıt tarihleri ve ekle-sil haftalarında özel gereksinimli öğrencinin, danışmanının veya ilgili birimin talebi

doğrultusunda Engelli Birim Koordinatörlüğü işbirliğiyle, belirlenen teorik ve uygulamalı dersler için akademik uyarlama programları hazırlanır ve ilgili birimin yönetim kurulu kararı ile uygulanır.

Sınav Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar

Sınav Uygulamaları

MADDE 5 – (1)

- a) Özel gereksinimli öğrencinin sınav uygulamalarında, öğrencinin talebi doğrultusunda, özel gereksinimin doğasından kaynaklanan sınırlılıkların gerektirdiği koşulları taşıyan mekânda (gerektiğinde ayrı bir sınav ortamında) sınava girmesi, ayrıca gerekli diğer tedbirlerin alınması sağlanır.
- b) Sınav görevlilerince sınav saatleri, sınav yerleri ve soruları vb.'ne ilişkin duyurular özel gereksinimli öğrenciler göz önünde bulundurularak yapılır.

(2) Gerekli tedbirler ve düzenlemeler, üniversitenin mevcut olanakları kullanılarak,

- a) Özel gereksinimli öğrencinin sınavlara gereksinimine uygun yardımcı araçlarla (işitme cihazı, teleskopik gözlük, prizmatik gözlük, büyüteç vb.) girmesi ve sınavlarda ek süre alması sağlanır.
- b) Öğrencinin gereksinimine göre gerektiğinde sınav materyali *ses dönüştürme programı* kullanılarak verilir.
- c) Görme yetersizliği olan öğrencinin talebi ve ilgili öğretim elemanının görüşü ile öğrencilerin yazılı sınavlarına refakat edecek, sınav olunan ders ile ilgili terminolojiye hakim olan okuyucu-işaretleyici gözetmen görevlendirilir ve ayrı bir sınıf ya da salonda sınav yapılır.
- d) Az görenler için A3 kâğıda büyük punto dokümanlar hazırlanır.
- e) Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin ulaşılabilirliğinin olmadığı mekânlarda, bu öğrencilerin sınavları giriş katındaki sınıflarda yapılır.
- f) Uygulamalı sınavlara katılamayacak sınırlılıklara sahip olan özel gereksinimli öğrencinin sınavı mümkünse kuramsal yapılır.
- g) Yazı yazmada güçlük çeken öğrenciler mümkünse bilgisayar ile sınav yapılır ya da sözlü sınava alınır. Bunun dışında ihtiyaç duyulduğunda okuyucu, işaretleyici desteği sağlanabilir.
- h) Talep edilmesi ve uygun bulunması halinde görme yetersizliği, işitme yetersizliği, öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin sessiz ve dikkat dağıtıcı unsurların olmadığı ortamlarda (örn. tek kişilik bir ortamda) sınava girmeleri ve gerektiğinde sözlü sınava tabi tutulmaları sağlanır.
- i) Özel gereksinimli öğrenciler ihtiyaç duyulması halinde ve uygun görüldüğünde bilgisayar ortamında da sınav yapılabilir.
- j) Konuşma (kekemelik, afazi, disfazi, vb.) ve işitme bozukluğu olan öğrenciler için sözlü sınav uygulamalarında uyarlama veya uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılır.
- k) Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin yazılı, sözlü ve performansa dayalı sınav uygulamalarında özellikle yönergelerin açık, anlaşılır, olması; yönergelerde kısa cümlelerin tercih edilmesi; öğrencinin yönergeyi anlayıp anlamadığının kontrol edilmesi, gerektiğinde daha farklı bir şekilde yönerge verilmesi sağlanmalıdır.
- l) İhtiyaç ve talep halinde özel gereksinimli öğrencilerin teorik ve uygulamalı derslerinde öğrencinin yeterlik ve mevcut performansı göz önünde bulundurularak sözlü, yazılı, performansa dayalı vb. olacak şekilde en uygun ve öğrencinin kendini en iyi ifade edebileceği

sınav türünün öğrenci, aile, uzman görüşü alınarak belirlenir. Bu durumla ilgili olarak koordinatörlükten danışmanlık talep edilebilir.

- m) Okuyucu-işaretleyici/yazıcı ya da büyük puntolu soru kâğıdı ya da kitapçığı ile sınava giren görme yetersizliği olan öğrencilere, doğuştan ağır işitme yetersizliği olanlara, yazma ve hareket güçlüğü çeken öğrencilere ve Engelli Birim Koordinatörlüğü tarafından ek süre ihtiyacı tespit edilen öğrencilere “sınav süresinin yarısı kadar” ek süre verilir. Bu ek süreye sınava hazırlık ve yerleşme süresi dâhil değildir.
- n) Özellikle süregen hastalığı olan özel gereksinimli öğrencilerin taleplerini bildirmeleri durumunda kullandıkları ilaç, tıbbi malzeme vb. ile sınava girmelerine izin verilir.
- o) Sınav esnasında talep ve ihtiyaç doğrultusunda özel gereksinimli öğrencilerin (özellikle süregen hastalığı olanların), biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, görevli nezaretinde, geri dönmek kaydıyla sınava kısa süreliğine ara vermesine sınav görevlisi tarafından izin verilebilir.
- p) Sınavda görevli gözetmenlere özel gereksinimli öğrenciler ve yapılacak sınav uyarlaması hakkında daha önceden bilgi verilmelidir.
- q) Yukarıdaki hususlar dışında özel gereksinimli öğrencilerin özel gereksinimleri doğrultusunda sınav salonlarının seçimi, sınav süresi, sınav içeriğinin belirlenmesi ve sınav uyarlamalarıyla ilgili Engelli Birim Koordinatörlüğü’nden gerektiğinde görüş alınabilir.

(3) Yukarıda belirtilen hususların uygulanması, akademik danışman ve ilgili dersin öğretim elemanının sorumluluğundadır.

Ders muafiyeti ve intibak

MADDE 6 (1) Özel gereksinimli öğrencilerin özel durumları nedeniyle muafiyet talebinde bulunan öğrencilere ders seçmeli ise eşdeğeri verilir; eşdeğeri yoksa ya da zorunlu ise öncelikle teknolojik destek sunularak ve/veya akademik uyarlama yapılarak ders verilir. Teknolojik destek ve/veya akademik uyarlamanın mümkün olmadığı durumlarda özel gereksinimli öğrenci danışmanının ve dersi veren öğretim üyesinin görüşleri doğrultusunda ilgili birimin yönetim kurulu kararı ile başka bir ders aldırılır veya öğrencinin muaf tutulması sağlanır.

Kısmi zamanlı öğrenci ve gönüllü öğrenci desteği

MADDE 7 – (1) Özel gereksinimli öğrencilere, koordinatörlük tarafından gerekli görülen durumlarda ve imkânlar dâhilinde ders çalışma konusunda gönüllü öğrenci destek hizmeti verilebilir.

MADDE 7 – (2) Bu hizmetin sağlanması için;

- a) Engelli Birim Koordinatörlüğü her eğitim ve öğretim yılı başında tespit edilen ya da gelen talebe göre ilgili bölümlere yazı göndererek, üniversitenin ve koordinatörlüğün web sayfası ile gönüllü öğrenci ilanı duyurusunda bulunur. Bu şekilde uygun gönüllü öğrenci bulunduğu özel gereksinimli öğrenci ile eşleştirilerek akran desteği sağlanır.
- b) Gönüllü öğrencinin, özel gereksinimli öğrencinin eğitim gördüğü alanla ilişkili olmasına dikkat edilir.
- c) Koordinatörlük ve özel gereksinimli öğrenci danışmanı özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda gönüllü öğrencilerin verecekleri destek hizmetini koordine eder.

Hizmetlere Erişim

Mimari erişilebilirlik

MADDE 8 – (1) Özel gereksinimli öğrencilerin üniversitenin açık ve kapalı mekânlarında günlük çekmeden erişimlerinin sağlanması için aşağıdaki düzenlemeler yapılır:

- a) Üniversitenin yeni yapılanmasında yer alacak tüm mimari alanlar, özel bir ek tasarıma veya düzenlemeye gerek duyulmaksızın, mümkün olduğunca (özel gereksinimli öğrenciler de dikkate alınarak) herkes tarafından kullanılabilir şekilde, Türk Standartları Enstitüsü' nün (TSE) belirlediği standartlara uygun olarak tasarlanır.
- b) Mevcut ve tarihi binalarda mimari erişilebilirliğe ve dersliklere yönelik TSE göz önüne alınarak, yapı ya da mekâna uygun ve uyarlanabilen projelerle gerekli tadilatlar yapılır.
- c) Özel gereksinimi olan öğrencilere mevcut asansörlerin kullanım izni verilir.
- ç) Özel gereksinimli öğrencilerin kampüs içi ulaşımında yaşadıkları sorunlarda talep edilmesi ve uygun görülmesi halinde araç vb. tahsisi sağlanır.

Bilgiye erişim

MADDE 9 – (1) Üniversitenin kullandığı tüm elektronik sistemler ve teknolojiler özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Özel gereksinimli öğrencilerin Üniversitenin web tabanlı hizmetlerine erişebilmeleri için verilen bütün web hizmetleri W3 standartları göz önünde bulundurularak hazırlanır. Üniversite web sitesi ana sayfası, Üniversiteye bağlı birimlerin internet sayfaları, öğrenci otomasyon sistemi ve web tabanlı eğitim yapan bölümler gelişen ve değişen teknolojiler kullanılarak geliştirilir ve düzenli olarak güncellenir.

(2) Özel gereksinimli öğrencilerin talep ettikleri yayınlar, ders materyalleri 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na uygun olarak istedikleri formatta kütüphanede çoğaltılır veya ödünç olarak verilir.

(3) Kütüphane aracılığıyla özel gereksinimli öğrencilerin dersleriyle ilgili ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak her türlü materyal, talebi doğrultusunda öğrencinin istediği formatta (MP3, Braille, MS Word, PDF vb.) hazırlanır.

Çeşitli ve Son Hükümler

İyi tutum

MADDE 10 – (1) Üniversitede görev yapan her düzeydeki akademik ve idari personel özel gereksinimli öğrencilere iyi tutum sergilemelidir.

MADDE 10 – (2) Akademik ve idari personelin iyi tutumla ilgili koordinatörlük tarafından yürütülen ya da önerilen bilinç düzeyini artırma amaçlı hizmet içi eğitimlere katılımı sağlanır.

MADDE 10 – (3) Akademik personelin sınav ve ders uygulamalarında özel gereksinimli bireylere yönelik uyarlamalar hakkındaki farkındalık ve akademik uyarlama becerilerini arttırmalarına yönelik düzenlenen hizmet içi eğitimlere katılmaları sağlanır.

Hizmetlerden yararlanma

MADDE 11 – (1) Bu Yönergede belirtilen hizmetlerden yararlanılabilmesi için Uşak Üniversitesinde öğrenim gören özel gereksinimli öğrencilerin Engelli Birim Koordinatörlüğü' ne yazılı olarak başvurması gerekir.

Afet ve Acil durumlar

MADDE 12 – (1) Afet ve acil durumlarda özel gereksinimli öğrencilerin buldukları mekânı güvenli bir şekilde terk edebilmeleri için ilgili birim tarafından gerekli düzenlemeler yapılır.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 13 – (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde, özel gereksinimli öğrencinin kayıtlı olduğu birimin yazılı talebi üzerine, Üniversite, Engelli Birim Koordinatörlüğü' nün görüşünü alarak gerekli kararı verir ve uygulamayı yapar.

Yürürlük

MADDE 14 – (1) Bu Yönerge Uşak Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE15 - (1) Bu yönerge hükümlerini Uşak Üniversitesi Rektörü yürütür.